

Nr 2**Socialutskottets betänkande med anledning av motion om skydd mot bullerskador i diskotek m. fl. lokaler****Motionen**

I motionen 1975:37 av herr Börjesson i Falköping (c) yrkas att riksdagen i skrivelse till regeringen anhåller om att nu gällande bestämmelser angående bullernivån inom restauranger, diskotek och liknande lokaler kompletteras med skärpta regler, syftande dels till att skydda de personer som vistas inom lokalerna från skador som åsamkas av alltför hög bullernivå, dels till att bestämmelserna efterföljs av respektive lokal innehavare.

Gällande regler

Enligt 23 § hälsovårdsstadgan (1958:663) skall samlingslokal, varmed avses lokal där ett större antal människor tillfälligt brukar samlas såsom bl. a. teater och danslokal, vara så anordnad och inredd samt så skötas att sanitär olägenhet ej uppstår för dem som uppehåller sig i lokalen. Som sanitär olägenhet anses bl. a. störande ljud. Hur intensiv en menlig inverkan skall vara för att sanitär olägenhet skall föreligga har överlämnats åt rättstillämpningen. I lokal hälsovårdsordning kan meddelas de föreskrifter som finnes erforderliga utöver hälsovårdsstadgan. Det åligger hälsovårdsnämnd att övervaka efterlevnaden av stadgan i kommunen samt länsstyrelsen att vaka över hälsovården i länet. Högsta tillsynen över den allmänna hälsovården inom landet i här aktuellt hänseende tillkommer socialstyrelsen. Den som har att utöva tillsyn över allmänna hälsovården skall enligt 82 § hälsovårdsstadgan äga tillträde till lokaler, bostäder m. m. och rätt att där företa undersökning till vilken hans tjänsteåligganden ger anledning. Härvid kan polishandräckning påkallas om tillträde vägras utan godtagbart stöd. Enligt 70 § hälsovårdsstadgan kan hälsovårdsnämnd för särskilda fall meddela de föreskrifter som utöver stadgan erfordras till förebyggande eller undanröjande av sanitär olägenhet. Hälsovårdsnämnd kan också meddela bl. a. föreläggande att vidta åtgärd för undanröjande av bristfällighet hos byggnad eller annan egendom eller förbud att använda lokal för avsett ändamål intill dess förekommande bristfällighet undanröjts.

För anordnande av offentlig danstillställning fordras enligt 12 § allmänna ordningsstadgan (1956:617) tillstånd av polismyndighet. Vid handläggning av ärende enligt ordningsstadgan skall polismyndighet samråda med annan myndighet.

Vidare har i arbetarskyddslagen (1949:1) meddelats bestämmelser som syftar till att skydda anställda mot skador. I 10 § stadgas sålunda bl. a. att lämpliga åtgärder såvitt möjligt skall vidtas för att hindra att arbetstagare skadas genom att utsättas för buller eller liknande olägenhet. Enligt 26 § arbetarskyddskungörelsen (1949:208) gäller vidare att vid arbete, där arbetstagare under längre tid är utsatt för ihållande eller med kortare tidsintervaller regelbundet återkommande buller, lämpliga skyddsåtgärder skall såvitt möjligt vara vidtagna. Enligt 40 § arbetarskyddslagen skall på varje arbetsställe där minst fem arbetstagare regelbundet sysselsätts utses ett eller flera skyddsombud. Om arbetsförhållandena påkallar det skall skyddsombud utses även på annat arbetsställe. Skyddsombudet har att företräda arbetstagarna i skyddsfrågor och skall verka för tillfredsställande skyddsförhållanden och därvid bl. a. vaka över sundhet och säkerhet. Tillsynen över efterlevnaden av arbetarskyddslagen och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen utövas av arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen som har biträde av kommunala tillsyningsmän när det gäller mindre arbetsställen. Den som har att utöva sådan tillsyn äger tillträde till arbetsställe och rätt att där företa undersökning, varvid polishandräckning kan begäras.

Till ledning vid tillämpningen av 10 § arbetarskyddslagen och bl. a. 26 § arbetarskyddskungörelsen har arbetarskyddsstyrelsen i samråd med arbetsgivar- och arbetstagarrepresentanter utfärdat anvisningar (arbetarskyddsstyrelsens meddelanden 72:11) beträffande ljud- och ljusstyrka i lokaler där ett antal människor brukar tillfälligt samlas såsom restaurang, serveringslokal, danslokal, diskotek, klubblokal, ungdomsgård och liknande. Anvisningarna skall beaktas även vid planering och inredning av sådana lokaler.

I anvisningarna anförts bl. a. följande.

Ett kontinuerligt buller (av bredbandig karaktär) under mer än 5 timmar dagligen innebär risk för hörselskada om bullrets ljudstyrka – ljudnivå – överstiger 85 dB(A). Ljudnivån ensam är inte avgörande för när denna risk föreligger, utan risken beror även på den tid (exponeringstid) man utsätts för bullret och på bullrets karaktär, dvs. vilken frekvenssammansättning bullret har. En undersökning av bullrets frekvenser är nödvändig för att fastställa lämpliga bullerdämpande åtgärder på arbetsplatsen.

Genom undersökningar på restauranger, diskotek o. d. har konstaterats, att ljudet främst till följd av dansmusiken kan ha sådan styrka och frekvenssammansättning, att det medför risk för hörselskada. Undersökningarna har gällt dels ljudnivåer och frekvenssammansättning, dels den tid som personal och besökande utsätts för ljudet. För personalen är starkt ljud ett yrkeshygieniskt problem, varför en högsta tillåten ljudnivå bör bestämmas med hänsyn till personalens exponeringstid. Undersökningarna har gett vid handen att i lokaler av denna typ kan 90 dB(A) från yrkeshygienisk synpunkt anses vara maximalt tillåtet värde på ljudnivån där personal uppehåller sig. Vissa avvikelser härifrån kan dock tillåtas, om exponeringstiden för personal är särskilt kort. Om ljudnivån hålls under ovannämnda gräns blir även gäster m. fl. i regel skyddade för skadligt ljud.

Starkt ljud är ej endast direkt skadligt för hörseln utan har även en irriterande och störande verkan, som kan medföra ökad trötthet och stress.

I anvisningarna framhålls vidare att ljudnivån i regel skall understiga 85 dB(A) och att den ej får överstiga 90 dB(A), mätt på visst närmare angivet sätt. Om den genomsnittliga exponeringstiden för personalen ej överstiger tre timmar i veckan kan emellertid undantag få göras från det angivna värdet på ljudnivån.

Pågående utredning

Den år 1974 tillkallade utredningen (S 1974:08) angående översyn av hälsovårdsstadgan skall enligt utredningsdirektiven göra en allmän översyn av hälsovårdsstadgan. I direktiven framhålls bl. a. att begreppet sanitär olägenhet är grundläggande för tillämpningen av hälsovårdsstadgans bestämmelser. Genom att förutsättningen för hälsovårdsnämnds ingripande formulerats så allmänt som genom uttrycket sanitär olägenhet har hälsovårdsnämnderna fått stora möjligheter att anpassa tillämpningen till bl. a. samhällsutvecklingen. Det är emellertid svårt, heter det vidare, att klarlägga gränserna för hälsovårdsnämndernas befogenheter, vilket bl. a. medför att den enskilde som utövar eller ämnar utöva verksamhet som kan störa omgivningen har små möjligheter att bedöma när sanitär olägenhet kan anses föreligga. De sakkunniga bör överväga om hälsovårdsstadgans krav i denna del kan preciseras. De bör vidare överväga möjligheterna att effektivisera kontrollen enligt hälsovårdslagstiftningen. En annan fråga som enligt direktiven bör aktualiseras i detta sammanhang är frågan om införande av möjlighet för hälsovårdsnämnden att ingripa med förbud redan mot planerad verksamhet som enligt vad nämnden förutser kan komma att medföra olägenheter sedan verksamheten startats. Enligt direktiven är de sakkunniga oförhindrade att ta upp andra frågor som aktualiseras under utredningens gång och som faller inom ramen för utredningens uppdrag.

Tidigare riksdagsbehandling

Som svar på en enkel fråga av herr Börjesson i Falköping (motionären) om ökade möjligheter för hälsovårdsnämnderna att ingripa mot störande och skadligt buller inom diskotek och liknande lokaler framhöll chefen för socialdepartementet den 12 april 1973 (prot. 68 s. 13) – efter en redogörelse för arbetarskyddsstyrelsens anvisningar – bl. a. att för att komma till rätta med problemet det inte i första hand behövs ökade möjligheter för hälsovårdsnämnderna utan man bör sträva efter att ge ökad information om skadeverkningarna, vilket arbetarskyddsstyrelsen gjort genom sina anvisningar. Socialministern anförde vidare att om det finns klara belägg för att sanitär olägenhet föreligger hälsovårdsnämnd självfallet har möjlighet att ta upp frågan för direkta åtgärder.

Vid 1974 års riksdag väcktes en motion med i huvudsak samma syfte som den nu förevarande. I sitt av riksdagen godkända betänkande (SoU

1974:2) i anledning av den då aktuella motionen framhöll utskottet att undersökningar visat att ljud från dansmusik kan ha sådan styrka och frekvensammansättning att det kan medföra risk för hörselskador. I enlighet med vad som framförts av motionären fanns det därför anledning att uppmärksamma riskerna för skadeverkningar hos dem som arbetar i eller eljest vistas i diskotek och andra danslokaler.

Utskottet delade den uppfattning som framförts av chefen för socialdepartementet vid besvarandet av en enkel fråga år 1973 och tillade att om ljudnivån från dansmusiken hålls under den i arbetarskyddsstyrelsens anvisningar även gästerna i danslokalerna i regel skyddas från skadligt ljud. Motionen påkallade därför inte någon riksdagens åtgärd.

Utskottet

Enligt hälsovårdsstadgan skall samlingslokal vara så anordnad och inredd samt så skötas att sanitär olägenhet inte uppstår för dem som uppehåller sig i lokalen. Som sanitär olägenhet anses bl. a. störande ljud. Tillsynen över efterlevnaden av hälsovårdsstadgans bestämmelser utövas i kommun av hälsovårdsnämnd, som får meddela föreskrifter till förebyggande eller undanröjande av sanitär olägenhet samt beslut om förelägganden eller förbud. På regionalt plan utövar länsstyrelserna tillsyn över den allmänna hälsovården. Högsta tillsynsmyndighet i förevarande hänseende är socialstyrelsen. Tillsynsmyndighet äger rätt att få tillträde till lokaler och där företa nödvändiga undersökningar.

För anordnande av offentlig danstillställning erfordras tillstånd av polismyndighet, vilken vid handläggning av bl. a. ärende rörande sådant tillstånd skall samråda med andra myndigheter.

Bestämmelser som avser att skydda arbetstagares hälsa finns i arbetarskyddslagen. I lagen stadgas bl. a. att lämpliga åtgärder såvitt möjligt skall vidtas för att hindra att arbetstagare skadas genom att utsättas för buller eller liknande olägenhet. Även i arbetarskyddskungörelsen har meddelats bestämmelser till skydd mot bullerskador. På arbetsplatserna företräds arbetstagarna i skyddsfrågor av skyddsombuden. Tillsynen över efterlevnaden av arbetarskyddslagstiftningen ankommer på yrkesinspektionen med biträde av kommunala tillsyningsmän när det gäller mindre arbetsställen samt arbetarskyddsstyrelsen. Styrelsen har utfärdat anvisningar angående bl. a. ljudstyrka i samlingslokaler. Enligt anvisningarna skall ljudnivån i regel understiga 85 decibel och får med visst undantag ej överstiga 90 decibel.

I motionen 1975:37 av herr Börjesson i Falköping (c) framhålls att en skärpning av gällande föreskrifter beträffande bullernivån är nödvändig för att effektivt skydda främst de ungdomar som besöker diskotek och liknande lokaler, inte minst med hänsyn till det ökande antalet sådana lokaler. Ett ytterligare skäl är att det stora antalet danslokaler medför svårigheter för myndigheterna att effektivt kontrollera efterlevnaden av gällande bestäm-

meiser. Motionären anser att om anvisningar med skärpta regler utfärdas och tillställs vederbörande lokal innehavare man bör kunna räkna med större uppmärksamhet på de problem som är förknippade med bullernivån och de skadeverkningar som kan åsamkas gäster och personal. Anvisningarna bör enligt motionären kompletteras med information om risken för bullerskador och om nödvändigheten av att bestämmelserna efterlevs. Yrkandet går ut på att gällande bestämmelser om bullernivån inom restauranger, diskotek och liknande lokaler skall kompletteras med skärpta regler som syftar dels till att skydda personer som vistas i lokalerna mot bullerskador, dels till att bestämmelserna efterlevs av lokal innehavarna.

Som utskottet framhöll år 1974, då utskottet behandlade ett motionsyrkande med samma syfte som det nu aktuella, har undersökningar visat att ljud från dansmusik kan ha sådan styrka och frekvenssammansättning att det kan medföra risk för hörselskador, varför det finns anledning att uppmärksamma riskerna för skadeverkningar hos dem som arbetar eller eljest vistas i diskotek och andra danslokaler.

Av vad ovan anförts framgår att begreppet sanitär olägenhet är grundläggande för tillämpningen av hälsovårdsstadgans bestämmelser. Enligt direktiven till den år 1974 tillkallade utredningen för en allmän översyn av hälsovårdsstadgan skall utredningen bl. a. överväga om hälsovårdsstadgans krav beträffande sanitär olägenhet kan preciseras. Utredningen bör vidare överväga möjligheterna att effektivisera kontrollen enligt hälsovårdslagstiftningen. En annan fråga som enligt direktiven bör aktualiseras i detta sammanhang är frågan om införande av möjlighet för hälsovårdsnämnd att ingripa med förbud redan mot planerad verksamhet som enligt vad nämnden förutser kan komma att medföra olägenheter sedan verksamheten startats.

Som framgår av utredningsdirektiven ligger det inom ramen för utredningens uppdrag att behandla sådana spørsmål som tagits upp i motionen. Utskottet vill härutöver – i likhet med vad chefen för socialdepartementet anförde år 1973 som svar på en fråga om åtgärder mot buller i diskotek m. m. – framhålla att vad som i första hand erfordras för att komma till rätta med det påtalade problemet är ökad information om skadeverkningarna av buller. Detta har som departementschefen framhöll tillgodosetts genom de av arbetarskyddstyrelsen utfärdade anvisningarna. Om ljudnivån hålls under den i anvisningarna föreskrivna nivån torde i regel gästerna i lokalerna skyddas från skadligt ljud. Med hänsyn till det anförda anser utskottet inte att motionen påkallar någon åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1975:37.

Stockholm den 11 mars 1975

På socialutskottets vägnar
GÖRAN KARLSSON

Närvarande: herrar Karlsson i Huskvarna (s), Gustavsson i Alvesta (c), Carlshamre (m), Dahlberg (s), Larsson i Öskevik (c), Romanus (fp), Johnsson i Blentarp (s), Nordberg (s), Åkerlind (m), Nilsson i Växjö (s), fröken Andersson (c), fru Marklund (vpk), fru Wigenfeldt (c), fru Lagergren (s) och herr Alftin (s).